

2019-03-21
N2019/01344/TS

Näringsdepartementet

Trafikverket
781 89 Borlänge
m.fl.

Uppdrag att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder inom området omställning av transportsystemet till fossilfrihet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Trafikverket att, genom informations- och kunskapshöjande åtgärder, bidra till att det av riksdagen beslutade klimatmålet, att växthusgasutsläppen från inrikes transporter exklusive inrikes luftfart ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010, nås, samt skapa förutsättningar för att Sverige har nettonollutsläpp senast år 2045.

Trafikverket ska inom ramen för uppdraget genomföra följande insatser på ett kostnadseffektivt sätt.

- Årligen anordna en resultatkonferens om utvecklingen mot måluppfyllelse för det av riksdagen beslutade klimatmålet för transporter.
- Inför resultatkonferensen årligen ta fram en översiktlig beskrivning av pågående arbete med fokus på åtgärder som kan ge stor klimatnytta som är till användning för berörda myndigheter och aktörer i deras planering och genomförande av sin verksamhet kopplat till klimatmålet för transporter.
- Skapa en arena om fossilfri tillgänglighet och transporteffektivitet i städer. Syftet är att genom erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning mellan relevanta aktörer skapa förutsättningar för att skala upp åtgärder och öka genomförandetakten i arbetet med att nå

transportsektorns klimatmål och skapa förutsättningar för att Sverige har nettonollutsläpp senast år 2045.

- Tillsammans med andra relevanta parter genomföra informations- och kunskapshöjande insatser för att öka kunskapen om att äga och köra eldrivna fordon och, om Trafikverket bedömer att det är lämpligt, även andra fordon, i syfte att stimulera elektrifieringen av transportsystemet. Särskilda insatser ska genomföras gentemot relevanta branschaktörer, exempelvis bilhandlare och aktörer med verksamhet som riktar sig till trafikanter längs större vägar.
- Genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för att bidra till att utveckla kommuners och landstings arbete i frågor kring klimatkrav i upphandling på transportinfrastrukturområdet.

Statens energimyndighet och Trafikanalys ska bistå Trafikverket i genomförandet av uppdraget. Trafikverket ska, i genomförandet av uppdraget, inhämta synpunkter från Boverket, Luftfartsverket, Naturvårdsverket, Transportstyrelsen, Sjöfartsverket, Statens väg- och transportforskningsinstitut, SJ AB, Swedavia AB, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt andra berörda myndigheter och aktörer. I den del av uppdraget som avser klimatkrav i upphandling ska Trafikverket även inhämta synpunkter från Upphandlingsmyndigheten.

Under genomförandet av uppdraget ska Trafikverket föra dialog med Regeringskansliet.

Trafikverket ska i genomförandet av uppdraget verka för att minimera klimatpåverkan från de aktiviteter som arrangeras inom ramen för uppdraget, exempelvis genom att möjliggöra digitalt deltagande på resultatkonferensen.

Om Trafikverket under genomförandet av uppdraget identifierar behov av kompletterande insatser ska verket till Regeringskansliet inkomma med en beskrivning och motivering av dessa insatser. Beskrivningen ska inkludera en bedömning av kostnaderna för insatserna och hur dessa bidrar till målfyllelse specifikt avseende klimatmålet för transporter och därutöver även översiktligt för de transportpolitiska målen i sin helhet för föreslagna åtgärder.

Trafikverket får använda totalt högst 181 miljoner kronor av de 230 miljoner kronor som beslutats för perioden 2018–2029 för att genomföra de informations- och kunskapshöjande insatser som ingår i dels beslutet om fastställelse av nationell trafikslagsövergripande plan för transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029 (N2018/03462/TIF, m.fl.) dels i detta uppdrag, dels i uppdraget att genomföra informations- och kunskapshöjande insatser inom områdena Mobilitet som en tjänst respektive Medborgar- och trafikantinformation för ökad trafiksäkerhet i vägtrafiken (N2019/01343/TIF). Regeringen avser att återkomma om hur resterande medel ska användas.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet årligen i samband med årsredovisningen.

Trafikverket ska senast den 30 juni 2021 till Regeringskansliet redovisa ett förslag på vilka informations- och kunskapshöjande åtgärder som bör genomföras inom området omställning av transportsystemet till fossilfrihet under resterande del av planperioden (2023–2029). Samtidigt ska Trafikverket redovisa om arenan för utveckling av fossilfria och transporteffektiva städer kan föras över till annan aktör efter 2022.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 31 december 2022.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har höga ambitioner på klimatområdet, där transportsektorn är en viktig pusselbit. Utsläppen från inrikes transporter står för ungefär hälften av växthusgasutsläppen i den icke handlande sektorn och är därmed den ojämförligt största källan till dessa utsläpp. Riksdagen har efter förslag från regeringen beslutat att *Växthusgasutsläppen från inrikes transporter – utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelsystem – ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010* (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17:MJU24, rskr. 2016/17:320).

I regeringens direktiv till Trafikverket om att ta fram ett förslag till en nationell trafikslagsövergripande plan för utveckling av transportsystemet för perioden 2018–2029 (dnr N2017/02312/TIF) ingick att Trafikverket skulle

redovisa förslag till konsekvensbedömda informations- och kunskapshöjande insatser som underlag för regeringens fastställelse av den nationella planen.

I regeringens beslut om att fastställa den nationella trafikslagsövergripande planen för transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029 (dnr N2018/03462/TIF, m.fl.) bedömde regeringen att de områden där Trafikverket föreslagit informations- och kunskapshöjande insatser är viktiga och att sammantaget 230 miljoner kronor skulle fördelas till dessa insatser under planperioden.

Regeringen uppdrog den 31 maj 2018 åt Trafikverket att inkomma med utförligare beskrivningar avseende den i Trafikverkets förslag till nationell trafikslagsövergripande plan för transportinfrastruktur för perioden 2018–2029 beskrivna insatsen Åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet. I redovisningen av uppdraget hänvisar Trafikverket bland annat till förslaget om informations- och kunskapshöjande insatser som verket redovisat i rapporten Infrastruktur för snabbbladdning längs större vägar (TRV 2018:172).

Enligt regeringens bedömning krävs det informations- och kunskapshöjande åtgärder för att transportsektorns klimatmål ska kunna nås.

Trafikverket är en aktör som har bred kompetens, regional närvaro och som för löpande diskussioner med många aktörer om frågor relaterade till transportsystemets utveckling och omställningen till fossilfrihet. Genom en samlade resultatkonferens kan möjliga synergieffekter identifieras och den breda grupp av aktörer som deltar och kan komma att delta i arbetet med att nå klimatmålet för transporter kan ges stöd i planerandet och genomförandet av sina respektive verksamheter, vilket kan göra deras arbete mer effektivt. Trafikverket arrangerar redan i dag, inom ramen för sitt uppdrag att leda övergripande samverkan i trafiksäkerhetsarbetet för vägtrafik, årligen en resultatkonferens på trafiksäkerhetsområdet. I arbetet med en resultatkonferens för klimatmålet blir Trafikanalys, som svarar för uppföljning av transportsektorns klimatmål, en viktig aktör.

Verksamhet i städer står för en stor del av klimatpåverkan, men det finns också större möjligheter i städer att klara sin vardag utan egen bil än på landsbygden. Regeringen bidrar till utvecklingen av hållbara städer genom stadsmiljöavtalen, där bl.a. kommuner kan söka bidrag för åtgärder som

leder till att en större andel persontransporter i städer sker med kollektivtrafik eller cykeltrafik. Regeringen har i beslutet om fastställelse av nationell trafikslagsövergripande plan för transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029 utvidgat möjligheten att använda stadsmiljöavtalen för medfinansiering av anläggningar och nya lösningar för samlastning, samordnade urbana godstransporter och för att skapa förutsättningar för godstransporter med cykel i urban miljö.

Regeringen tillsatte i december 2017 ett råd för hållbara städer. I rådet ingår en rad myndigheter, bl.a. Trafikverket. Rådets kansli finns vid Boverket. Rådet ska driva och samordna arbetet för hållbar stadsutveckling i Sverige.

Regeringen bedömer att det finns ett behov av att ytterligare stötta utvecklingen mot fossilfri tillgänglighet och transporteffektivitet i städer och att Trafikverket, som både nationell och regional samhällsbyggare, har en viktig roll i detta. Det anknyter också till Trafikverkets pågående uppdrag att arbeta med dialogmöten, erfarenhetsutbyte samt rekommendationer om att skapa förutsättningar för attraktiva och klimatsmarta transporter i städer, inom ramen för uppdraget om hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet som en del av det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet.

Trafikverket har i redovisningen av regeringsuppdraget om infrastruktur för snabbbladdning längs större vägar lämnat förslag om att verket, tillsammans med andra berörda aktörer, bör genomföra kommunikationsinsatser för att öka kunskapen och intresset för att äga och köra laddfordon. Regeringen bedömer att det är av vikt att elektrifieringen av transportsystemet påskyndas och bedömer därför att sådana insatser bör genomföras.

Trafikverket ställer sedan 2016 klimatkrav på leverantörer i investerings- och underhållsprojekt. Kraven gäller klimatpåverkan vid byggnation, klimatpåverkan från de material som används och klimatpåverkan för framtida underhåll. Upplägget innebär också att leverantörer kan premieras om de uppfyller högre klimatprestanda än som ställts som krav och att ekonomiska incitament i form av bonus vid ytterligare minskad klimat-påverkan kan ingå i kontrakten. Regeringen ser positivt på att Trafikverket på detta sätt ställer klimatkrav och bedömer att erfarenheter och kunskap från arbetet bör kunna tillämpas med gott resultat även i kommuners upphandlingar av investeringar och underhåll av infrastruktur. Regeringen anser mot denna

bakgrund att det, bör genomföras riktade informations- och kunskapshöjande åtgärder kopplade till klimatkrav för vidmakthållande och investeringar i infrastruktur och elektrifiering av transportsektorn till aktörer i olika berörda branscher, kommuner och landsting i syfte att öka takten i arbetet med omställning av transportsektorn till fossilfrihet.

På regeringens vägnar

Tomas Eneroth

Kajsa Lindström

Likalydande till

Statens energimyndighet
Trafikanalys

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, K och OU
Miljö- och energidepartementet/EE, KL och S
Näringsdepartementet/BSÄ, FÖF, MRT, RTS, SPN, SUBT och TIF
Boverket
Luftfartsverket
Naturvårdsverket
Sjöfartsverket
Statens väg- och transportforskningsinstitut
Transportstyrelsen
Upphandlingsmyndigheten
SJ AB
Swedavia AB
Sveriges Kommuner och Landsting